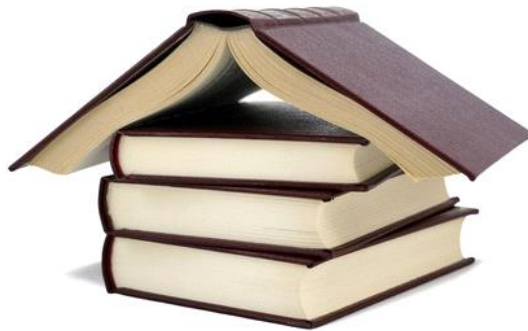

Φιλολογικό Εργαστήρι

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ:
Σοφία Μανωλοπούλου¹
Θεανώ Ποταμιάνου²

¹ Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών, sofiamanolop@gmail.com

² Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών, tpotamianou@yahoo.gr

Δύο χρόνια Φιλολογικό Εργαστήρι

Σύμφωνα με το νέο θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων (άρθρο 41 & 45 του Νόμου 3966/2011-ΦΕΚ 118, τ. Α) προβλέπεται η σύσταση ομίλων και η υλοποίηση καινοτόμων δράσεων στα Πειραματικά Γυμνάσια και Λύκεια. Στο πλαίσιο αυτό υποβλήθηκε στο ΕΠΕΣ του Πειραματικού Γυμνασίου Πατρών και εγκρίθηκε η καινοτόμος δράση «Φιλολογικό Εργαστήρι», στο οποίο συμμετείχαν μαθητές/τριες από την Α΄, τη Β΄ και τη Γ΄ Γυμνασίου του Σχολείου μας κατά τη διετία 2016-2018.

Από τον Όμιλο στο Φιλολογικό Εργαστήρι

Η συγκεκριμένη δράση αποτέλεσε εγχείρημα των φιλολόγων, Μανωλοπούλου Σοφίας και Ποταμιάνου Θεανώς, που ήρθε να συμπληρώσει την επιτυχημένη πορεία του Ομίλου Αριστείας με θέμα «Εκφράζομαι και Δημιουργώ», την οργάνωση του οποίου είχαν αναλάβει ως υπεύθυνες οι προαναφερθείσες εκπαιδευτικοί κατά το σχολικό έτος 2014-2015. Ο κεντρικός στόχος του Ομίλου «Εκφράζομαι και Δημιουργώ» ήταν η καλλιέργεια της δημιουργικής έκφρασης των μαθητών/τριών. Έχοντας την πεποίθηση ότι η Δημιουργική Γραφή καλλιεργείται, ως υπεύθυνες καθηγήτριες του ομίλου καθοδηγήσαμε τους μαθητές και τους ωθήσαμε στην παραγωγή πεζών και ποιητικών κειμένων σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο.

Η ταυτότητα του Φιλολογικού Εργαστηρίου

Επειδή λοιπόν η πορεία του Ομίλου υπήρξε επιτυχής και το εγχείρημα, κατά την εκτίμησή μας, απέδωσε καρπούς, καθώς οι μαθητές αντιμετώπισαν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τη διδασκαλία, αποφασίσαμε να κάνουμε πράξη το αίτημά τους, δηλαδή την πραγματοποίηση ανάλογης φιλολογικής δράσης και σε επόμενη σχολική χρονιά. Από τον Όμιλο γεννήθηκε το Φιλολογικό Εργαστήρι προκειμένου να συνεχίσουμε αλλά και να διευρύνουμε το έργο μας.

Στόχοι του Εργαστηρίου υπήρξαν:

- η πολύπλευρη μελέτη της Ελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας
- η εξοικείωση με διαφορετικά κειμενικά είδη
- η καλλιέργεια της δημιουργικής έκφρασης
- παραγωγή κειμένων σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο
- η φιλιαναγνωσία- παρουσίαση βιβλίου-αφιέρωμα σε λογοτέχνη δραματοποίηση λογοτεχνικού κειμένου
- η προπαρασκευή μαθητών για συμμετοχή σε γλωσσικούς-λογοτεχνικούς-καλλιτεχνικούς διαγωνισμούς
- η προπαρασκευή μαθητών για συμμετοχή σε πανελλήνια και διεθνή μαθητικά συνέδρια
- ενδεχόμενη συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς- σχολεία και φορείς

Μεθοδολογία της διδασκαλίας: μετωπική διδασκαλία (από καθέδρας λόγος), διάλογος-συζήτηση, βιωματική μάθηση¹, η διδασκαλία σε ομάδες και η μέθοδος project (σχέδιο εργασίας).²

Τεχνολογικά εργαλεία: προτζέκτορας, διαδίκτυο (μηχανή αναζήτησης, ιστοσελίδες), λογισμικό παρουσιάσεων (power point), επεξεργαστής κειμένου (word)

Με δεδομένη ήδη από τον Όμιλο Αριστείας «Εκφράζομαι και Δημιουργώ» την προπαρασκευή στη δημιουργική έκφραση των μαθητών/τριών σταθερό μέλημά μας στις δραστηριότητες του Φιλολογικού Εργαστηρίου ήταν η καλλιέργεια της Δημιουργικής Γραφής. «Δημιουργική γραφή σημαίνει πάνω απ' όλα δημιουργικό σβήσιμο», σύμφωνα με τον Σουλιώτη Μ. (2012)³.

Η Δημιουργική Γραφή έχει τη δύναμη:

- να αναπτύξει, προωθήσει, εξελίξει τη δημιουργική φαντασία των παιδιών
- να προσδώσει κίνητρα για να αγαπήσουν τα παιδιά τη διαδικασία του γραψίματος αλλά και της ανάγνωσης (φιλιαναγνωσία)
- να προσφέρει δημιουργικές διεξόδους στις ανησυχίες, τους προβληματισμούς και τα αδιέξοδα των μαθητών/τριών
- να ωθήσει τα παιδιά ώστε να εμπλακούν συναισθηματικά με το κείμενο υποδυόμενα ρόλους
- να χαρίσει στιγμές δημιουργικής ευχαρίστησης και εκτόνωσης στους/στις μαθητές/τριες

¹ Βοσνιάδου Σ., 2001 «Οι άνθρωποι μαθαίνουν καλύτερα όταν συμμετέχουν σε δραστηριότητες που θεωρούν χρήσιμες για την πραγματική ζωή».

² Αποστολίδου Β. & Χοντολίδου Ε., 2005-2007 (σελ. 25-29): «μαθητοκεντρικές μέθοδοι διδασκαλίας, που καλλιεργούν τη συνεργασία, την ομαδικότητα και προσφέρουν δυνατότητα συμμετοχής και κινητοποίησης στους αδύναμους και τους αδιάφορους, προωθούν την ενεργητική μάθηση, ενθαρρύνουν την ανάδειξη ενδιαφερόντων, συντελούν στην αναβάθμιση της αυτο-εικόνας και της αυτοπεποίθησης των μαθητών, δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους στην ομάδα»

³ Σουλιώτης, Μ., 2012

Οι δραστηριότητες του Φιλολογικού Εργαστηρίου

Έτσι κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του Φιλολογικού Εργαστηρίου στα πλαίσια της Δημιουργικής Γραφής οι μαθητές/τριες:

- καλλιέργησαν την περιγραφή, την αφήγηση, το διάλογο⁴
- ασκήθηκαν σε ποικίλα κειμενικά είδη όπως: επιστολή, προσωπικό ημερολόγιο, άρθρο, παραμύθι⁵, φανταστική βιογραφία
- δοκίμασαν τις δυνάμεις τους στον ποιητικό λόγο (χαϊκού-τάνκα⁶, λίμερικ)⁷
- πειραματίστηκαν σε ακροστιχίδα⁸, αναγραμματισμό
- έκαναν παρέμβαση-αλλαγή σεναρίου
- παρατήρησαν και επεξεργάστηκαν δημιουργικά την εικόνα-φωτογραφία⁹.

Φιλαναγνωσία

Η ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας μπορεί να προσφέρει χαρά και απόλαυση στον έφηβο μαθητή-αναγνώστη. Ωστόσο, η αγάπη για το βιβλίο δε μεταδίδεται κληρονομικά ούτε αποτελεί μια έμφυτη λειτουργία. Αντίθετα, αποκτάται μέσω μιας μακροχρόνιας και συστηματικής παιδείας που δεν έχει καταναγκαστικό και υποχρεωτικό χαρακτήρα και καλλιεργείται από τη μικρή ηλικία. (Γιαννικοπούλου, 1998).

Ο Ποσλάνιεκ (1990) θεωρούσε το σχολείο προνομιακό χώρο για την άσκηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το βιβλίο και συμβάλλουν αποτελεσματικά στη θεμελίωση και ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας. Στον όρο σχολείο συμπεριλαμβάνεται και ο εκπαιδευτικός, ο οποίος παίζει ρόλο διαμεσολαβητή ανάμεσα στο παιδί και το βιβλίο (Γκίβαλου, 1994) και συμβάλλει στη συγκρότηση της προσωπικότητας του παιδιού, στην καλλιέργεια της γλωσσικής του έκφρασης, τον εμπλουτισμό των γνώσεων και κυρίως την αισθητική του καλλιέργεια. Στο πλαίσιο της φιλαναγνωσίας επιχειρήθηκε η προσέγγιση

⁴ Αγγελάκος Κ. κ.ά, 2010, (σελ. 40-46, 118-121, 47-51, 94, 131-134)

⁵ Σουλιώτης, Μ., 2012, σελ. 134 «Παραμύθια Αφηγηματικά αδρό, γεμάτο υπερβολές και αντιθέσεις, το παραμύθι έρχεται να ψυχαγωγήσει, να μαγέψει, να διδάξει με τον έμμεσο τρόπο του, μα περισσότερο να φτάσει μέσ' από κλιμακούμενες εντάσεις στην αριστοτελική κάθαρση: να ανακουφίσει και να εξαγνίσει».

⁶ Σουλιώτης, Μ., 2012, σελ. 102 « Χαϊκού, Τάνκα Το ιαπωνέζικο χαϊκού προσλαμβάνεται εύκολα και από μικρούς μαθητές· τρεις σίχοι με 5, 7 και 5 συλλαβές αντίστοιχα είναι η σταθερή δομή του. Πρόκειται για μια έντονη εικόνα που αντλεί κατά κανόνα από τον κόσμο του φυσικού περιβάλλοντος, για ποιητικό στιγμιότυπο στο οποίο πρέπει με κάποιον τρόπο να δηλώνεται και η εποχή (π.χ. το φθινόπωρο στο επόμενο παράδειγμα). Τα χαϊκού συνήθως δεν φέρουν τίτλο»

⁷ Σουλιώτης, Μ., 2012, σελ. 71: « Λίμερικ» Ακόμη και για τους μικρούς μαθητές η δημιουργία λίμερικ είναι εύκολη και αποδοτική άσκηση. Εδώ μπορούν να βοηθήσουν τα λίμερικ του Σεφέρη (Ποιήματα με ζωγραφιές σε μικρά παιδιά».

⁸ Σουλιώτης, Μ., 2012, σελ. 134: «Η ακροστιχίδα δημιουργείται όταν το πρώτο γράμμα κάθε σίχου, αν διαβαστεί κάθετα, συνδιαμορφώνει με τα προηγούμενα και τα επόμενα μία λέξη ή μία φράση, ανάλογα με την έκταση του ποιήματος. Συνήθως αυτή η λέξη που θα προκύψει κατά την κάθετη ανάγνωση έχει κάποια συνάφεια νοηματική με τα υπόλοιπα· δεν είναι όμως αυτό απαραίτητο για τις ανάγκες της σχολικής τάξης. Η ακροστιχίδα αποτελεί πάντως ένα εύκολο και παιγνιώδες μέσο γνωριμίας με τους μαθητές».

⁹ Σουλιώτης, Μ., 2012, σελ. 147 «Φωτογραφία: Το αποτέλεσμα της φωτογραφικής τέχνης θα πρέπει να είναι το ίδιο μ' αυτό της γραπτής αφήγησης», δήλωση του διάσημου Καταλανού φωτογράφου Català-Roca. Η φωτογραφία μπορεί να είναι..... μόνο η αφόρμηση».

λογοτεχνικών κειμένων. Επελέγη την πρώτη χρονιά «*Η Φόνισσα*» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη και τη δεύτερη «*Το Αμάρτημα της μητρός μου*» του Γεωργίου Βιζυηνού. Οργανώσαμε τη διδασκαλία μας στα χνάρια ενός project ακολουθώντας φάσεις (πριν από την ανάγνωση, κατά την ανάγνωση, μετά από την ανάγνωση) με διακριτή στοχοθεσία στην καθεμία¹⁰. Στο πλαίσιο αυτό μελετήσαμε το βίο και την εργογραφία των συγγραφέων μέσα από σχετικά ντοκυμαντέρ της εκπαιδευτικής τηλεόρασης¹¹. Στην πορεία της ανάγνωσης επιμείναμε στη γλωσσική επεξεργασία των λογοτεχνικών έργων. Ο ενδιαμέσος σχολιασμός και η βαθύτερη ανάλυση αποτελούσαν το έναυσμα για τη διεξαγωγή συζητήσεων και ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα στους μαθητές/τριες.

Δημιουργική Γραφή

Στο στάδιο της παραγωγής λόγου οι μαθητές/τριες έγιναν συγγραφείς και παρήγαγαν το δικό τους κείμενο με τίτλο «*Το θαύμα της ζωής*» κάνοντας πράξη τη Δημιουργική Γραφή. Είχαν ως αφορμή το περιεχόμενο του λογοτεχνικού έργου «*Φόνισσα*» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Στο συγγραφικό τους εγχείρημα εμπνεύστηκαν από το θεματικό του άξονα αλλά ταυτόχρονα προσπάθησαν να διαφοροποιηθούν θεματικά ακολουθώντας όμως κατά το δυνατόν το γλωσσικό ιδίωμα του Παπαδιαμάντη. Επιχείρησαν να προβάλουν πόσο αξίζει η γυναικεία φύση αφού αποτελεί μέρος της ανθρώπινης ζωής και να τονίσουν ότι δεν υπολείπεται καθόλου της αντρικής. Για τους μαθητές μας δεν πρέπει μία γυναικεία ύπαρξη να θανατωθεί για να σωθεί αλλά να σωθεί για να ζήσει. Από το σύνολο του παραγόμενου υλικού του Φιλολογικού Εργαστηρίου εκτιμούμε ότι αξίζει να παραθέσουμε στη συνέχεια το κείμενό τους με τίτλο «*Το θαύμα της ζωής*», με το οποίο θέλησαν να δείξουν την αξία της ανθρώπινης ζωής (βλ. Παράρτημα).

Συμμετοχές του Φιλολογικού Εργαστηρίου σε Λογοτεχνικούς-Καλλιτεχνικούς Διαγωνισμούς

(για το 2016-2017)

- 5^{ος} Πανελλήνιος Λογοτεχνικός Διαγωνισμός Πρωτόλειου Διηγήματος του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη
- Λογοτεχνικός Διαγωνισμός του Μορφωτικού Συλλόγου Πετρούπολης
3^ο Βραβείο διηγήματος για το μαθητή Παπαγιαννόπουλο Κωνσταντίνο
- Λογοτεχνικός-Καλλιτεχνικός Διαγωνισμός που διοργάνωσε ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Πατρών με θέμα «*Αν θα μπορούσα τον κόσμο να άλλαζα*»
Τιμητική διάκριση για τις μαθήτριες:
Σολωμού Λεωνόρα στο ποίημα-Νταφογιάνη Παναγιώτα στο διήγημα

(για το 2017-2018) Λογοτεχνικός-Καλλιτεχνικός Διαγωνισμός

Το φιλολογικό Εργαστήρι δήλωσε συμμετοχή με ποιήματα και διηγήματα στον Πανελλήνιο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό με θέμα : «*Αν δεν στηρίζεις το ένα σου πόδι έξω απ' τη Γη, ποτέ σου δεν θα μπορέσεις να σταθείς επάνω της*» του Πειραματικού Γυμνασίου Πανεπιστημίου Πατρών.

Το Φιλολογικό Εργαστήρι δραστηριοποιήθηκε σε όλο το σχολείο παροτρύνοντας τους μαθητές/τριες να συμμετέχουν σε λογοτεχνικούς διαγωνισμούς.

¹⁰ Αποστολίδου Β. & Χοντολίδου Ε., 2005-2007 (σελ. 25-29)

¹¹ <http://www.edutv.gr>

- Οι μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου Παναγόπουλος Αναστάσης, Λεχουρίτη Αικατερίνη, Χαράλαμπος Φωτόπουλος συμμετείχαν στον ΙΕ΄ Πανελλήνιο Μαθητικό Διαγωνισμό Δοκιμίου, με θέμα «*Η Συνθήκη της Λωζάννης (1923)*», που προκήρυξε το Ίδρυμα «Ελευθέριος Βενιζέλος» στα Χανιά.

Ο Παναγόπουλος Αναστάσης κατάφερε να αποσπάσει το 7^ο βραβείο.

- Η μαθήτρια Γιαννικοπούλου Μυρτώ συμμετείχε στο Διαγωνισμό που προκήρυξε ο Δήμος Καλαβρύτων με θέμα το «*Ολοκαύτωμα*».

Συμμετοχή του Φιλολογικού Εργαστηρίου στο Συμπόσιο Ποίησης

Στη διάρκεια των συναντήσεών μας δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην ποίηση. Δημιουργήσαμε έναν κύκλο μικρών ποιητών. Στα πλαίσια αυτού του κύκλου μελετήσαμε παραδοσιακή και μοντέρνα ποίηση και ενθαρρύνουμε τους μαθητές μας να εκφραστούν και οι ίδιοι ποιητικά σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Μάλιστα, το φιλολογικό Εργαστήρι δήλωσε συμμετοχή με ποιήματα στον Πανελλήνιο Ποιητικό Διαγωνισμό Συμποσίου Ποίησης που διεξήχθη στον Νομό Αχαΐας στο Πανεπιστήμιο Πατρών(1-2 Ιουλίου 2017). Μας δόθηκε η ευκαιρία να παρουσιάσουμε το σύνολο της δουλειάς του Φιλολογικού Εργαστηρίου και τη συλλογή ποιημάτων με τίτλο «Ο κύκλος των μικρών ποιητών». Στον συγκεκριμένο διαγωνισμό η μαθήτρια της Α΄ Γυμνασίου, Δούκουρη Ιωάννα, απέσπασε το πρώτο βραβείο Ποίησης.

Συμμετοχές του Φιλολογικού Εργαστηρίου σε Γλωσσικούς Διαγωνισμούς

3^{ος} Διαγωνισμός Γλώσσας στην Αχαΐα-1^ο βραβείο για τη μαθήτρια Δούκουρη Νίκη.

4^{ος} Διαγωνισμός Γλώσσας στην Αχαΐα.

Συμμετοχές του Φιλολογικού Εργαστηρίου σε Μαθητικά Συνέδρια

Τα συγκεκριμένα συνέδρια αποτελούν προσομοίωση των συνεδριάσεων του Ο.Η.Ε., όπου οι μαθητές/τριες κλήθηκαν να εκπροσωπήσουν συγκεκριμένα κράτη και να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους.

1^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση των Επιτροπών του Ο.Η.Ε για τα δικαιώματα του Ανθρώπου με τίτλο «*Μαθητές σε ρόλο διπλωμάτη*» στη Θεσσαλονίκη

Διάκριση της μαθήτριας Νταφογιάννη Παναγιώτας-Βραβείο καλύτερου Αγορητή

2^ο Διεθνές Μαθητικό Συνέδριο Μοντέλου Ηνωμένων Εθνών - MUN (στην Αγγλική Γλώσσα) στο Αρσάκειο Πατρών.

Τιμητική διάκριση στο μαθητή Παναγόπουλο Αναστάση-Βραβείο Καλύτερου Διπλωμάτη

2^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση των Επιτροπών του Ο.Η.Ε για τα δικαιώματα του Ανθρώπου με τίτλο «*Μαθητές σε ρόλο διπλωμάτη*» στη Θεσσαλονίκη.

3^ο Διεθνές Μαθητικό Συνέδριο Μοντέλου Ηνωμένων Εθνών – MUN (στην Αγγλική Γλώσσα) στο Αρσάκειο Πατρών .

Ενασχόληση με το Θέατρο

- Συνεργασία με το Πειραματικό Λύκειο Πατρών στην επετειακή εκδήλωση «*Όχι στο Φασισμό, ναι στον Ανθρωπισμό*».

- Κατά τη διάρκεια της χρονιάς συναντηθήκαμε και εκτός σχολείου και παρακολούθησαμε θεατρικές παραστάσεις του Δήμου μας (Ρωμαίος και Ιουλιέτα του Μποστ στο θέατρο Λιθογραφείο) και καλλιτεχνικά δρώμενα.

Συμμετοχή σε Πιλοτικό Καινοτόμο Πρόγραμμα Συνεκπαίδευσης «Ματιές που ακούνε»

Το Φιλολογικό Εργαστήρι συμμετείχε στο 4μηνο Πιλοτικό Καινοτόμο Πρόγραμμα Συνεκπαίδευσης «Ματιές που ακούνε», που υλοποίησε το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Πατρών και το Ειδικό Ν/Γ Κωφών και Βαρηκόων Πατρών.

Στο πλαίσιο του προγράμματος οι μαθητές/τριες:

1. παρακολούθησαν στο Ειδικό Σχολείο Κωφών και Βαρηκόων Πάτρας διάλεξη της Ουρανίας Αναστασιάδου, καθηγήτριας στη σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας σε κωφούς φοιτητές.
2. Επισκέφτηκαν την έκθεση Κωφών Καλλιτεχνών «Ταυτότητες» που πραγματοποιήθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πάτρας.
3. παρακολούθησαν τη θεατρική παράσταση « Η Μυθιστορία του Κύριου Μολιέρου» από τη Θεατρική Ομάδα Κωφών «Τρελά Χρώματα».

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα συμμετείχε στον Πανελλήνιο Σχολικό Διαγωνισμό Bravo Schools «Δημιουργούμε έναν καλύτερο κόσμο» και έλαβε ένα μεγάλο BRAVO! Βραβεύτηκε για τις καλές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που εφάρμοσε προκειμένου να αναδειχθεί ο σημαντικός ρόλος του σχολείου ως ένας δυναμικός πυρήνας αφύπνισης και ενεργοποίησης των μαθητών, των οικογενειών και της ευρύτερης τοπικής κοινωνίας.

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά το Φιλολογικό Εργαστήρι (2016 έως 2018) ως συνέχεια του Ομίλου «Εκφράζομαι και Δημιουργώ» είχε μεγάλη απήχηση στους/στις μαθητές/τριες. Το αγκάλιασαν από την πρώτη στιγμή και το υπηρέτησαν με πολλή αγάπη. Ανταποκρίθηκαν με χαρακτηριστική προθυμία και θετική διάθεση. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές/τριες να συνεργαστούν με τους συμμαθητές/τριές τους, να εκφραστούν ελεύθερα και δημιουργικά, να καλλιεργήσουν τις ικανότητές και τις δεξιότητές τους, να διευρύνουν τις γνώσεις τους και να αποτυπώσουν τις ιδέες τους και τα συναισθήματα τους λογοτεχνικά. Πεποίθηση των υπεύθυνων καθηγητριών είναι ότι η συγκεκριμένη καινοτόμος δράση, που υλοποιήθηκε στο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών, στέφθηκε με επιτυχία και αποτελεί εφελκυστικό για νέες δημιουργικές δράσεις και μελλοντικές διακρίσεις. Το καινοτόμο εγχείρημα, που καλείται Φιλολογικό Εργαστήρι, επιβεβαίωσε ότι η καινοτομία στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει τη δύναμη να προσφέρει γνώση, να καλλιεργήσει δεξιότητες, να αποκαλύψει «ταλέντα» αλλά πάνω από όλα να κινητοποιήσει τη σκέψη και τη φαντασία.

Βιβλιογραφία

1. Αγγελάκος Κ., Κατσαρού Ελ., Μαγγανά Αν. (2010), *Νεοελληνική Γλώσσα. Α΄ Γυμνασίου*. Αθήνα: Εκδόσεις ΟΕΔΒ
2. Αποστολίδου Β. & Χοντολίδου Ε., *Διδάσκοντας Λογοτεχνία στο Γυμνάσιο*, Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων, 2005-2007
3. Αρχοντάκη Ζ. & Φιλίππου Δ. (2003), *205 Βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων*
4. Βασιλάκη, Ασπ., Γιαννακουδάκης, Λ. (2009). *Η Δημιουργική Γραφή στο Δημοτικό Σχολείο*. Αθήνα: Κέδρος
5. Βιζυηνός Γ., (2011), *Το αμάρτημα της μητρός μου*. Αθήνα: Εκδόσεις ΕΣΤΙΑ

6. Βοσνιάδου, Σ. (2001), *Πώς μαθαίνουν οι μαθητές*. Αθήνα: Εκδοτικές Επιχειρήσεις Δαρδάνου
7. Γιαννικοπούλου, Α. (1998), *Από την προανάγνωση στην ανάγνωση, Οδηγός για γονείς και εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: Καστανιώτης
8. Γκίβαλου, Α. (1994), *Ο δάσκαλος ανάμεσα στο παιδί και το βιβλίο. Φιλαναγνωσία και παιδική λογοτεχνία* (σσ. 31-45). Αθήνα: Δελφίνι.
9. Παπαδιαμάντης Αλ. (2011), *Η Φόνισσα*. Αθήνα: Εκδόσεις ΕΣΤΙΑ
10. Παρασκευόπουλος Ι. Ν. (2004), *Δημιουργική Σκέψη στο Σχολείο και στην Οικογένεια*, Αθήνα
11. Ποσλάνιεκ, Κ. (1990), *Να δώσουμε στα παιδιά την όρεξη για διάβασμα*. Αθήνα: Καστανιώτης
12. Ροντάρι, Τ. (2001). *Γραμματική της φαντασίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχιμο
13. Σουλιώτης, Μ., (2012), *Δημιουργική Γραφή - Οδηγίες Πλεύσεως*: Βιβλίο εκπαιδευτικού
14. Ψαθάς Δ. (1993), *Φων Δημητράκης*. Αθήνα: Εκδόσεις Μαρία Δ. Ψαθά
15. <http://www.edutv.gr>

Παράρτημα

«Το θαύμα της ζωής»

Ήτο άνοιξις. Ἀρχάς Μαΐου, δευτέρα ἐβδομάδα μετὰ ὄψιμον Πάσχα. Εἶχομεν ἀποφασίσει νά ἐκδράμωμεν τῇ ὑστεραίᾳ ἵνα ἀπολαύσωμεν τό ἐαρινόν τοπίον παρά τῷ αἰγιαλῷ. Τήν αὐγήν, ἅμα ἔφεξεν, ἐκινήσαμεν. Ήτο γλυκεῖα αὐγή τοῦ Μαΐου. Ὁ οὐρανός ἦτο γαλανός καί αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ἐχάιδεον τούς ὀφθαλμούς ἡμῶν.

Αἱ σταγόνες ἐστάλαζον ἐπί τῶν δένδρων · αἱ γλυκόφωνες ἀηδόνες ἐλάλουν καί ὀλίγα ἄγρυπνα πουλάκια ἐμελπον ἐπάνω εἰς τά κλαδιά. Ἡ συντροφία ἡμῶν ἀπετελεῖτο ἐκ τεσσάρων νεανιῶν καί νεανίδων. Ἐπορεύθημεν διά τοῦ κατηφορικοῦ δρομίσκου καί μετὰ διώρου πορείας ἀφίχθημεν παρά θίν' ἄλλος. Ἡ αὔρα ἐμυροβόλει. Μικρά ρεύματα διεχάρασσον τό πέλαγος. Ὁ φλοῖσβος ἠχοῦσε εὐχάριστα !

Ἐθέσαμεν τά ὑποδήματα ἡμῶν πλησίον καί ἤμεθα ἔτοιμοι νά εἰσέλθωμεν εἰς τήν θάλασσαν. Αἶφνης εἶδομεν νέον ἰστάμενον πλησίον. Ήτο ἀνὴρ λιγνός καί εὐθυτενής. Ἐφαίνετο ὠχρός ὢν καί ἀναζητῶν ἐναγωνίως τί. Ἡμεῖς, κόρες καί νεανίαί, ἐθωροῦμεν τόν ξένον. Εἶς ἐξ ἡμῶν ἀνυπόδουτος ἐζύγωσεν καί εἶπε μειδιῶν : -«Καλὴν ἡμέραν, κύριε».

Τό αὐτό ἔπραξαν καί οἱ ἕτεροι τῆς ὀμηγύρεως. Ὁ ἀφίχθεις ξένος ἔρριψε βλέμμα ἐπί τῶν νεανίδων καί ἀπεκρίθη μεγαλοφώνως : -«Χαίρετε ,ὦ φίλοι! Ζητῶ συγγνώμην ὅτι διακόπτω ὑμᾶς, ἀλλά εἰμὶ ὄν ἀπογνώσει καί παρακαλῶ, εἰ δυνατόν, παρέχειν μοι βοήθειαν. Ἀναζητῶ τήν κόρην μου!»

Ἐν τῇ ρύμῃ τοῦ λόγου, ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶπεν ὅτι ἀνεζήτηε τήν μικράν κόρην αὐτοῦ, ἥτις ἔπαιξε ἀπὸ πρωίας παρά τήν ἀκτὴν. Ήτο ἰδιαίτερος ἀνήσυχος καί μετὰ μεγάλης ἀγωνίας ἠρώτα ἡμᾶς μή τυχόν εἶχομεν ἰδεῖ τό μικρόν κοράσιον. Οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἠδύνατο παρέχειν πληροφορίαν τινά τῷ ἀνησύχῳ πατρὶ τῆς μικρᾶς. Λαβὼν τόν λόγον ὁ πρεσβύτερος ἡμῶν μετὰ σοβαρότητος ἐβεβαίωσεν τόν δυστυχῆ πατέρα ὅτι ἅπαντες ἡμεῖς ἐπρόκειτο νά παράσχωμεν βοήθειαν ἐν τῇ δυσκόλῳ ταύτῃ καταστάσει ἀναζητοῦντες τήν παιδίσκη.

Ὁ πατήρ τῆς μικρᾶς πλήρης ἰκανοποιήσεως διά τήν παρεξομένην ὑφ' ἡμῶν βοήθειαν ἀνεζήτηε ἐπιμόνως τήν μικράν ἀναφωνῶν τό ὄνομα αὐτῆς : -«Ἀγνή! Ἀγνή!»

Ήτο ἡ πολυαγαπημένη κόρη τοῦ κ. Μενελάου, ὅστις, καίτοι ἤρχε τρεῖς υἱούς, ἔτρεφε ἰδιαίτεράν ἀδυναμίαν πρὸς τήν μικράν καί χαριτωμένην Ἀγνήν. Ἐφώναζε ἐπιμόνως ἀλλ' εἰς μάτην. Ἡ ἀγωνία τοῦ κ. Μενελάου ἐκορυφοῦτο. Ἡ ὄψις τοῦ ἐγένετο ὠχροτέρα! Ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ δέν ὑπῆρχον δρομίσκοι ἀλλὰ συστάδες δένδρων. Τῷ ὄντι ἦτο ἐξαιρετῶς χαλεπὸν τό ἔργον τῆς ἀνευρέσεως τῆς χαριτωμένης παιδίσκης. Παρά ταῦτα ἐτρέχομεν καί μετ' ἐπιμονῆς ἀνεζητοῦμεν τήν Ἀγνήν.

Ἐπὶ πολλάς ὥρας ἐσυνεχίζετο ἡ προσπάθεια ἀπάντων ἡμῶν ἀλλ' ἀποτέλεσμα οὐδέν. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ! Οὐδεμία ἀπόκρισις! Φόβος κατεῖχεν ἡμᾶς ἀλλ' ἅπαντες ἐτρέφομεν τήν ἐλπίδα ὅτι ἐν τέλει ἐπρόκειτο νά εὕρωμεν τήν κορασίδα.

Ήτο ἤδη μεσημβρία. Ὁ ἥλιος ἔκαιε ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς των. Ἐβλέπομεν ἀνοικτὰ εἰς τό πέλαγος πολλά λευκά ἰστία σάν τοῦ γλάρου τά φτερά. Βρατσέρες ἠρμένιζον πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμὰς

καί διεχάρασσον τό πέλαγος. Ἡ κρυφή σκέψη ὅλων ἦτο μή ἡ μικρά εὐρίσκετο ἀκουσίως ἐν τῇ θαλάσῃ.

Τό ἔδαφος ἦτο ὀλισθηρόν καί ὡς ἐκ τούτου λίαν ἐπικίνδυνον! Ἄραγε ἡ παιδίσκη εἶχε πέσει ἐν τῷ ὕδατι! Τίς οἶδεν; Αὕτη ἡ σκέψις ἐπέφερε τρόμον καί ἀγωνία εἰς τήν ψυχὴν ἀπάντων ἡμῶν.

«Θεός φυλάξοι!» ἦτο ἡ εὐχή ἀπάντων.

Ὅταν ὁ ἥλιος ἐκρύβη εἰς τήν κορυφήν βραχώδους βουνοῦ καί ἦτο δειλινόν πλέον ἠκούσθη κλαθμυρισμός μικροῦ παιδίου. Ὁ κ. Μενέλαος ἔτεινεν τό οὖς καί ἡμεῖς ἠσθάνθημεν σκίρτημα ἐλπίδος. Πλησιάσαντες ἐγγυτέρω ἠκούσαμεν μια βραχνή καί νυσταλέα φωνή, ἣ ἐνέπνευσε σθεναράν ἐλπίδα εἰς ἡμᾶς. Ἡ φωνή ἀνεγνωρίσθη ὑπό τοῦ κ. Μενελάου. Ἦτο ἡ φωνή τῆς Ἀγνῆς.

Ὁ πατήρ τῆς Ἀγνῆς ἀνεταράχθη καί μετὰ χαράς ἔλαβε τήν μικράν εἰς τάς χεῖρας του, ἥτις ἦν ἔντρομος. Μετ' ὀλίγον αὕτη μειδιῶσα ἠγκάλιασε τόν πατέρα της καί εἶπεν αὐτῷ:- «Συγγνώμην ζητῶ». Ὁ εὐτυχῆς πατήρ λησιμονῶν τήν ἀγωνίαν ἐξέφρασε τάς εὐχαριστίας του πρὸς ἡμᾶς ἅπαντας καί πλήρης ἰκανοποιήσεως ἐπορεύετο μετὰ τῆς μικρᾶς ἀγαπημένης Ἀγνῆς λέγων ταύτη:- «Εἶσαι τό θαῦμα τῆς ζωῆς μου! »